

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *Harcz a mindennapi kenyérért*

Forrás:

Az Ujság

Bp.

1919. XI. 28.

(Helv)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

381.631

Hely

Idő

'1919'

Személy

Helyszám

Harcz a mindennapi kenyérért.

(Százával állnak sorba kenyérért. — Uzsora a kalácsoskal. — Térffy államtitkár egyelőre nem vár enyhülést. — Az élesztőgyárak nyersanyag nélkül állnak. — A főkapitány a kenyér-uzsora ellen. — Nincs kenyér a vendéglőkben.)

— Az Ujság tudósítójától. —

A péküzletek előtt ma már nem is várakoznak kenyérre, mert a pékeknek nincs lisztjük s így nem süthetnek kenyeret. Ellenben hosszú sor várakozik azok előtt az üzletek előtt, a hová a Községi Kenyérgyár szállít kenyeret. Így például szentánui voltunk ma a *klauzdtéri vásárcsarnokban* a kenyérharcnak. Háromnegyednyolcz órakor szállítottak négyszázötven kenyeret, a melyre kétezernél többen vártak.

A mikor a csarnokot reggel kinyitották, életveszélyes ostrom kezdődött, sikoltozás, tolongás támadt, a rendőrök alig tudtak rendet teremteni s a négyszázötven darab kenyér fél órán belül elfogyott. Háromnegyed része a várakozóknak nem kapott. A *hold-utcai vásárcsarnokban* véres verekedés volt a kenyérért. Asszonyok tépték egymás ruháját, pedig ide nyolczszáz kenyér érkezett, de szintén vagy ezeröt száz ember várt rá.

A Dohány-utczában *Holndonner* pékboltja előtt kétszáz asszonyt számláltunk össze. Kenyérre vártak, a mely csak tíz óra tájban került kiosztásra. A Király-utczában *Glasner* péküzlete előtt karhatalomnak kellett a rendet fentartani. Kilencz órakor kezdtek a kenyérszást, fél tízkor még mindig négyszáz nő, köztük kalapos hölgyek, álltak sorban, a másik oldalon pedig csecsemőkkel még egymásfélèves gyermekekkel a karjukon szegény asszonyok várták, mikor kerül rájuk a sor.

A köruton tizenöt-husz lépésnyire találunk mákoskalács-árusokat. *Öt korona a kalács ára* s az emberek veszik, mint a manná, mert a péknek nincs kenyere. A nyugati pályaudvarral szemben, az üzletvezetőség előtt és a váczutú vasrács mentén *tizenhét kalácsárust* szám-

láltunk meg. A kenyérhiány arra készíteti az embereket, hogy uzsoraát fizessenek a kalácsokért. Vannak vendéglősök, sőt kávéosok, a kik törzsvendégeiknek „szivességből“ *átengednek egy-egy kenyeret — tizenkét-husz koronáért*, pedig a kétkilós kenyér nekik csak négy koronába kerül. A barok is százsámra vásárolják a drága kalácsokat.

(Kenyérsütés — kovásszal.)

Az élesztő hiánya következtében a háziasszonyok nem tudnak kenyeret sütni. A kovásszal készített kenyér nem izletes, ezért megkértük a *Krausz Testvérek* sütőcégét, ismeresse velünk a mai kenyérsütés receptjét:

— Kovászt csak egyik kenyérsütésről a másikra lehet meghagyni. Ajánlatos a kovászt *meleg helyen megőrizni*, langyos vízzel higítani s a legjobb a falusi gazdasszony példáját követni: a kovászt ágyba tenni, a *dunya alá*, ott jó meleg van. De a míg az élesztőnek hajtóereje van, a kovásznak nincs és ezért a mai kenyérliszthez *nem szabad krumplít hozzákeverni*. A burgonya, eltekintve attól, hogy drága, nehéz is, nem engedi feljönni a tészttát, visszahúzza s innen a baj, hogy az otthon dagasztott kenyér nem sikerül.

A pékek panaszkodnak, hogy nincs lisztjük s így meglévő kevés szénükkel üres kemenczét *szó sincsen a gabonák emeléséről*. Hiszen kell fűteniök. Mire aztán lisztet kapnak, a szemhogy ujjabb terheket lehetne hárítani rá. mázsa szén csak arra szükséges, hogy ismét *Arról sem lehet szó*, hogy az állam vegye át a átfűtsék a sütőkemenczét. Élesztő a *Teleki-téreg* gabonát és a közönség ellátása a beszerzési *korona*. Az utczákon pedig *tegnap és ma is lát-ezzel a közismert módjával a magyar állam-tunk razzját az utczai kenyérárusok ellen*. Há-kincstár nem próbálkozhatik meg. Külön in-romszáz embert vittek be az *Árvizsgáló Bizott*-tézkes fog még történni a *vámmalmok leg-ság Veres Pálné-utczai helyiségébe*, a hol *el-szigorubb ellenőrzésére*, mert erre a *multak kobozták tőlük a kórházak részére az ötkoronást* tapasztalatai alapján nagy szükség van.

kalácsokat.

(Térffy államtitkár nyilatkozata.)

Alkalmunk volt ma beszélgetni *Térffy* államtitkárral, a gabonagyűjtés országos kormánybiztosával. Az államtitkár ur a következőket mondta *Az Ujság* munkatársának.

— A főváros lakosságának kenyérmagvakban való ellátása, véleményem szerint, csak három hét mulva fog lényegesebb javulást mutatni. A szállító eszközök hiánya, a gabona felállításának munkája nehezíti meg elsősorban a felhozatalt, ott a hol a bizományosok személye ellen volt kifogás, igyekeztünk a helység hangulatának eleget tenni, mert e miatt a főváros népe igazán nem szenvedhet rövidséget. Jó eset, ha ma 40–50 vagon érkezik fel a fővárosba. A szükséglet ezzel szemben *70 vagon*. Mindazonáltal a mutatkozó hiány a jövőben eliminálható lesz, mert dunántúli utam alkalmával azt tapasztaltam, hogy a készletek a téli hónapok meguszásához elégségesek. A jövő hét elején, Győr, Sopron, Moson- és Vasme-gyékét látogatom meg, hogy a felhozatal problémáit a hatóságokkal tisztázzam. A várme-gyék székhelyein mindenütt kormánybiztossági kirendeltségeket állítunk fel, ezekben olvadnak be a Haditermény kirendeltségei. A gabona-átvétel esélyeit rontják az olyan híresztelések, mintha a kormányznak szándékában volna a gabonakereskedelmet felszabadítani. *Az Uj-ság*-ot is kérem arra, hogy ezt a hírt kereken cáfolja meg. A kormányznak nincsenek ilyen szándékai, mint a hogyan ez idő szerint nem is lehetnek, mert ha felszabadítanak a forgalmát, akkor az óriási kereslet és csekély kínálat következtében a liszt forgalmi ára olyan magas volna, hogy azt *fixizetésű tisztviselők*

s munkások nem tudnák megfizetni. Éppen *szó sincsen a gabonák emeléséről*. Hiszen kell fűteniök. Mire aztán lisztet kapnak, a szemhogy ujjabb terheket lehetne hárítani rá. mázsa szén csak arra szükséges, hogy ismét *Arról sem lehet szó*, hogy az állam vegye át a átfűtsék a sütőkemenczét. Élesztő a *Teleki-téreg* gabonát és a közönség ellátása a beszerzési *korona*. Az utczákon pedig *tegnap és ma is lát-ezzel a közismert módjával a magyar állam-tunk razzját az utczai kenyérárusok ellen*. Há-kincstár nem próbálkozhatik meg. Külön in-romszáz embert vittek be az *Árvizsgáló Bizott*-tézkes fog még történni a *vámmalmok leg-ság Veres Pálné-utczai helyiségébe*, a hol *el-szigorubb ellenőrzésére*, mert erre a *multak kobozták tőlük a kórházak részére az ötkoronást* tapasztalatai alapján nagy szükség van.

(Mit mondanak a malmok és az élesztőgyárosok.)

Katona, a Gizella-malom vezérigazgatója, a következőket mondta munkatársunknak az órlelési forgalomról:

— Ez idő szerint csak 3—4 malom dolgozik a fővárosban, de ezek is csak felváltva és rövid ideig, a szerint, a mint gabona érkezik. Valami kevés szénük van a malmoknak, de a felhozatal ingadozása miatt legföljebb 1—2 napig vannak üzemben. A malmok termelésére jellemző, hogy például a Gizella-malom, a mely pillanatnyilag legtöbb lisztet gyárt, 20 vagon lisztet produkál.

Mátyás Jenő, az élesztőgyárak intézőbizottságának titkára, az élesztőgyártás bajait a következőképpen fejtette ki:

— Budapesten csak a *Gschwindt*- és *Krausz*-féle szeszgyáraknak vannak élesztőgyárai. Ez a két gyár jön csak tekintetbe a meg nem számlált területek ellátásánál, de a szükségletnél jóval többet tudnak produkálni a gyárak. A szénbizottság a legfontosabb üzemek közé sorozta az élesztőgyárakat, de ezek még így is rendszertelenül kapnak szénét. Legutóbb előfordult, hogy két hétig nem tudtak dolgozni a gyárak a szénhiány miatt. A gyártáshoz szükséges három fontos nyersanyag: *árpa*, *tengeri és melassz tekintetében legföljebb egy hónapra való nyersanyaggal vannak ellátva*. Az árpatermő vidékek (Pozsony és Nyitra), sajnos, most el vannak zárva, tengeri tekintetében jobbák a kilátások, míg melasszra, a cukorgyártás krízise miatt, alig van kilátás. Ilyen körülmények között a gyárak arra kérték az illetékes tényszerzőket, hogy a nyersanyaggal való ellátásuk hatósági úton történjék és ennek fejében ők is maximális áron adnák az élesztőt. Ez idő szerint mindkét gyár üzemben van és e héten lesz élesztő.

(Ellenőrzik a kenyérrárusítást.)

Hogy a közönség felháborodása a kenyérrárusításnál történő visszaélések miatt méltán jogos, azt bizonyítja a rendőrség által ma délután kiadott következő jelentés:

A főkapitányságra sok panasz érkezett, hogy a fővárosi kenyérgyár fiókjában és egyébként a kenyérrárusító helyeken a kenyér kiárusításá-

Mészáros kijelenti, hogy igenis, Sáska volt *egyike azoknak, a kik vízbe dobták a Hollánokat*. Ugyanis Lázár terrorista fogta a fejüket, Sáska a derekukat, ő pedig a lábukat. Berton Rudolf sófőr is a szemébe mondja Sáskanak, hogy a gyilkosság után *nevetve jött az autóhoz*.

Az elnök felszólítja *Hollánét*, hogy ha van megjegyzése az előbbi vallomásokra, adja elő. *Holláné* nem emlékszik semmire, arra sem, hogy Sáska durva kijelentést tett volna annak idején. Ezzel szemben *Hollán Péter dr.* kijelenti, hogy *Sáska volt a leggorombább*, ő kiabált a legjobban. Még azt sem engedte meg, hogy az idősebbik *Hollán* valamit vigyen magával.

Váry főügyész *ellenzi a tanu megesketését*, mivel bűnrészességet lát az ügyben, továbbá kijelenti, hogy a *bűnügyi eljárást megindította Sáska detektívfelügyelő ellen*.

(Sáska detektívfelügyelőt letartóztatták.)

A bíróságnak ama határozata után, a melyvel Sáska *Jakab meghűteltetését* mellőzi, a tárgyalás véget is ért. A tárgyalás után *Váry* Albert dr. főállamügyész maga elé vezettette Sáska *Jakab* detektívét, a kivel jegyzőkönyvet vett fel. Néhány sorban utalt a mai tárgyaláson történetekre és azután a főállamügyész *kihirdette Sáska detektív előtt, hogy letartóztatja. Átadták egy börtönőrnek, a ki azonnal bekísérte a fogházba*.

A tárgyalást holnap reggel 9 órakor folytatják. *nek kenyéret nem kívánnak adni. Felhívja az ipartársulat a vendéglőkben étkezőket, hogy kenyéret vigyenek az étkezéshez magukkal, mert ezzel a vendéglősök el nem láthatják.*

A vendéglősöknek ez a szomorú felhívása a vendéglőipar csődjét is jelenti, mert hiszen azok, a kik vendéglőbe járnak, otthon nem tartanak fenn háztartást és így kenyéret sem vihetnek magukkal a vendéglőkbe. Soha a háború alatt nem volt példa rá, hogy a vendéglősök kenyérbeszerzése lehetetlenné váljon. A kenyérellátás szomorú kilátástalanságát ez a körülmény illusztrálja.